

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

УДК 378.147:004.8:81'25

DOI: 10.12958/2227-2747-2026-2(192)-74-80

Полтавський Сергій Олександрович,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Лубни, Україна.

spoltavsky@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-0087-1804>

Для цитування: Полтавський С. О. Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх перекладачів в умовах цифрової трансформації освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 2(192). С. 74–80. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2\(192\)-74-80](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-74-80)

References (стандарт APA): Poltavskyi, S. O. (2026). Informatsiino-komunikatsiina kompetentnist maibutnikh perekladachiv v umovakh tsyfrovoi transformatsii osvity [Information and Communication Competence of Future Translators in the Context of Digital Transformation of Education]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 2(192), 74–80. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2\(192\)-74-80](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-74-80) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти характеризується активною цифровою трансформацією, що охоплює всі рівні освітньої системи та зумовлює зміну підходів до підготовки фахівців різних галузей. Особливо відчутними ці зміни є у сфері перекладацької освіти, де професійна діяльність перекладача дедалі більше пов'язана з використанням інформаційних ресурсів, цифрових інструментів, автоматизованих систем перекладу та інтелектуальних технологій обробки мовної інформації. У цих умовах перекладач виступає не лише мовним посередником між культурами, але й активним користувачем сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, здатним ефективно працювати з великими обсягами інформації, цифровими перекладацькими платформами та системами машинного перекладу.

Зазначені тенденції зумовлюють необхідність формування у майбутніх перекладачів

інформаційно-комунікаційної компетентності як важливої складової частини їхньої професійної підготовки. Така компетентність передбачає здатність ефективно використовувати інформаційні ресурси, цифрові інструменти та сучасні технології у процесі перекладацької діяльності. У контексті цифрової трансформації освіти вона набуває особливого значення, оскільки забезпечує готовність майбутніх фахівців до роботи в умовах постійного розвитку інформаційних технологій і змін на ринку перекладацьких послуг. Таким чином, проблема формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів є актуальною як з наукового, так і з практичного погляду та потребує подальшого теоретичного осмислення.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема професійної підготовки перекладачів та формування їхніх професійних компетентностей активно досліджується

у сучасній педагогічній і перекладознавчій науці. Значну увагу науковці приділяють питанням використання інформаційно-комунікаційних технологій у перекладацькій діяльності та їх інтеграції у процес професійної підготовки перекладачів. Зокрема, у працях українських учених досліджуються різні аспекти формування інформаційної компетентності перекладача, використання цифрових ресурсів у перекладацькій діяльності та організації професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти (Бережний, Агейчева, 2025; Плис, Щигло, 2025; Москаленко, 2024).

У дослідженнях О. Корінської (Корінська, 2025), Ю. Лободи (Лобода, 2025) розглядаються питання формування інформаційної компетентності перекладачів, використання інформаційних технологій у перекладацькій діяльності та організації професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері перекладу. У цих працях підкреслюється, що сучасний перекладач повинен володіти навичками роботи з електронними словниками, корпусами текстів, термінологічними базами та системами машинного перекладу.

У зарубіжних дослідженнях значна увага приділяється впливу цифрових технологій на перекладацьку професію та необхідності модернізації перекладацької освіти (Hazaee, Qassem, 2024; Cai, Tan, Huang, 2025; Dakey, Akapro, 2025). Дослідники наголошують на тому, що розвиток цифрових технологій змінює характер перекладацької діяльності та потребує формування у майбутніх перекладачів нових технологічних і інформаційних навичок. Водночас аналіз наукових праць свідчить про те, що проблема формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів у контексті цифрової трансформації освіти потребує подальшого дослідження, зокрема щодо визначення структури цієї компетентності та педагогічних умов її формування.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів та визначення її ролі у професійній підготовці фахівців у контексті цифрової трансформації освіти.

Методологія та методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження. Теоретичний аналіз наукової літератури застосовувався для вивчення сучасних підходів до формування професійних компетентностей майбутніх перекладачів та використання інформаційно-комунікаційних технологій у перекладацькій освіті. Метод порівняльного аналізу дав змогу визначити основні тенденції розвитку перекладацької освіти в умовах цифровізації та виявити ключові вимоги до професійної підготовки перекладачів. Узагальнення та систематизація наукових джерел сприяли визначенню сутності та структури інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства інформаційно-комунікаційна компетентність розглядається як одна з ключових складових частин професійної компетентності фахівця (Опалюк, 2022). Для майбутніх перекладачів вона набуває особливого значення, оскільки їхня професійна діяльність безпосередньо пов'язана з опрацюванням значних обсягів інформації, використанням цифрових ресурсів і спеціалізованих перекладацьких інструментів. У контексті цифрової трансформації освіти інформаційно-комунікаційна компетентність виступає інтегративною характеристикою професійної підготовки перекладача, яка поєднує знання, уміння та навички ефективної роботи з інформацією і сучасними технологіями (Писанко, Зайцева, 2022).

Аналіз наукових джерел дає змогу розглядати інформаційно-комунікаційну компетентність майбутніх перекладачів як складну багатокомпонентну систему (Горошкін, 2018). У її структурі доцільно виокремити інформаційний, технологічний, комунікативний, когнітивний та етичний компоненти, які пов'язані між собою та забезпечують ефективну професійну діяльність перекладача.

Першим важливим елементом структури цієї компетентності є інформаційний компонент. Він передбачає здатність майбутнього перекладача здійснювати пошук, аналіз, відбір та систематизацію інформації, необхідної для виконання перекладацьких завдань. У процесі перекладу фахівець постійно звертається до різних інформаційних джерел: електронних словників, термінологічних баз даних, спеціалізованих довідників, наукових статей, корпусів текстів та інших ресурсів. Ефективна робота з такими джерелами потребує сформованих навичок інформаційного пошуку, критичного оцінювання інформації та її адаптації до конкретного перекладацького контексту. У процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів важливо формувати вміння працювати з різними типами інформаційних ресурсів, використовувати цифрові бібліотеки, електронні бази даних та спеціалізовані перекладацькі платформи (Кудря, 2023).

Не менш важливим елементом інформаційно-комунікаційної компетентності є технологічний компонент. Він передбачає здатність майбутніх перекладачів ефективно використовувати сучасні інформаційні технології у процесі перекладацької діяльності. Сьогодні перекладацька практика активно використовує різноманітні програмні засоби, як-от: системи комп'ютерної підтримки перекладу (CAT-tools), системи машинного перекладу, програмне забезпечення для керування перекладацькими

проектами, інструменти створення термінологічних баз та системи контролю якості перекладу. Уміння працювати з такими технологіями значно підвищує ефективність перекладацького процесу та дає змогу оптимізувати виконання професійних завдань. Отже, в процесі підготовки майбутніх перекладачів необхідно забезпечити формування навичок використання сучасних перекладацьких програмних засобів, роботи з електронними корпусами текстів, термінологічними базами та системами автоматизованого перекладу (Башманівський, Вигівський, Мокотун, 2020).

Наступним важливим елементом структури інформаційно-комунікаційної компетентності є комунікативний компонент. Він передбачає здатність майбутнього перекладача ефективно взаємодіяти з іншими учасниками перекладацького процесу. У сучасних умовах перекладацька діяльність часто здійснюється у форматі командної роботи, що потребує використання цифрових засобів комунікації, онлайн-платформ для спільної роботи та систем керування перекладацькими проектами. Перекладач повинен уміти обговорювати перекладацькі рішення, уточнювати вимоги замовника, узгоджувати термінологію з іншими членами команди та представляти результати власної роботи. Формування комунікативного компонента інформаційно-комунікаційної компетентності передбачає розвиток навичок професійної комунікації, аргументації перекладацьких рішень та використання цифрових комунікаційних платформ (Фабрична, 2021).

Важливе місце у структурі цієї компетентності посідає когнітивний компонент, який пов'язаний з розвитком аналітичного мислення майбутніх перекладачів та їхньою здатністю до критичного аналізу інформації. У процесі перекладацької діяльності фахівець повинен не лише

відтворювати зміст тексту іншою мовою, але й аналізувати контекст, інтерпретувати значення термінів, враховувати культурні особливості та прагматичні аспекти комунікації. Особливо важливим цей компонент стає в умовах використання автоматизованих перекладацьких систем і технологій штучного інтелекту, результати роботи яких потребують критичного оцінювання та редагування. Формування когнітивного компонента передбачає розвиток навичок аналізу перекладених текстів, виявлення помилок машинного перекладу та прийняття обґрунтованих перекладацьких рішень (Корінська, 2025).

Окремим елементом структури інформаційно-комунікаційної компетентності є етичний компонент, який набуває особливого значення в умовах цифровізації перекладацької діяльності. Використання цифрових ресурсів і автоматизованих перекладацьких систем пов'язано з питаннями академічної доброчесності, конфіденційності інформації та відповідальності перекладача за якість виконаної роботи. Майбутній перекладач повинен усвідомлювати етичні аспекти використання інформаційних ресурсів, дотримуватися норм професійної етики та забезпечувати конфіденційність інформації, з якою він працює.

Таким чином, інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх перекладачів є складною багатокомпонентною системою, що охоплює інформаційний, технологічний, комунікативний, когнітивний та етичний компоненти. Її формування в умовах цифрової трансформації освіти передбачає інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процес професійної підготовки перекладачів, створення практико-орієнтованого навчального середовища та розвиток у студентів здатності ефективно працювати з цифровими ресурсами у перекладацькій діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, інформаційно-комунікаційна компетентність є важливою складовою частиною професійної підготовки майбутніх перекладачів у сучасних умовах цифрової трансформації освіти. Вона забезпечує здатність майбутніх фахівців ефективно використовувати інформаційні ресурси, цифрові технології та спеціалізовані перекладацькі інструменти у професійній діяльності.

Результати дослідження свідчать про те, що формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів потребує системної інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у зміст професійної підготовки, використання сучасних цифрових ресурсів у навчальному процесі та створення умов для активної професійно спрямованої діяльності студентів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням ефективних методик формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів, а також із дослідженням можливостей використання технологій штучного інтелекту у процесі їхньої професійної підготовки.

Література

1. Башманівський О., Вигівський В., Моко-тун С. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі навчання перекладу. *Українська полоністика*. 2020. №17. С.86–93. DOI: <https://doi.org/10.35433/2220-4555.17.2020.ped-1>
2. Бережний А., Агейчева А. Цифрова компетентність бакалавра філології (перекладача): сутність, зміст та структура. *Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. Серія «Педагогічні науки»*. 2025. Вип. 32(61). С. 10–32. DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-32\(61\)](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-32(61))
3. Горошкін І. Перекладацька компетентність як індикатор сформованості мовної особистості

майбутнього перекладача. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2018. № 3. С. 158–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2018_3_25

4. Корінська О. Формування інформаційної культури майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки в університетах : дис. ... д-ра філософії: 011 «Освітні, педагогічні науки» / Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Полтава, 2025. 231 с.

5. Кудря М. Кейс-технології для ефективного вивчення іноземної мови. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2023. № 92. С. 248–256. DOI: <https://doi.org/10.38014/osvita.2023.92.23>

6. Лобода Ю. Компетентнісно орієнтовані методи навчання перекладу у вищій школі. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 10(50). С. 2060–2071. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-2060-2071](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-2060-2071)

7. Москаленко О. Креативність у професійній підготовці майбутніх перекладачів: педагогічний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 73. С. 170–174. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/73.33>

8. Опалюк Т. Цифрова компетентність як складова професійної компетентності студентів філологічних спеціальностей. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2022. Т. 10, № 8. С. 42–46. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i8-006>

9. Писанко М., Зайцева І. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з усного перекладу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 88, № 2. С. 186–202. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4205>

10. Плис Є., Щигло Л. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Перевірені часом і нові наукові парадигми ХХІ століття. Серія «Навчання і викладання у багатомовному світі у цифровому форматі»*. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2025. С. 159–163. DOI: <https://doi.org/10.20535/IWPOK3.2025.art.31>

11. Фабрична Я. Сучасні тенденції у професійній підготовці майбутніх перекладачів. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педаго-*

гіка». 2021. № 2(22). С. 284–290. DOI: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-2-22-31>

12. Cai L., Tan H., Huang M. Technology competence training of translation educators in the age of technology-and-information empowerment: A Chinese perspective. *SAGE Open*. 2025. Vol. 15, № 3. DOI: <https://doi.org/10.1177/21582440251365384>

13. Dakey L. E., Akakpo M. G. Urgency of digital literacy in translator education – A survey of students in Ghana. *Social Sciences & Humanities Open*. 2025. Vol. 12. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101835>

14. Hazaea A., Qassem M. Translation competence in translator training programs at Saudi universities: Empirical study. *Open Education Studies*. 2024. Vol. 6. DOI: <https://doi.org/10.1515/edu-2024-0029>

References

1. Bashmanivskyi, O., Vyhivskyi, V., & Mokotun, S. (2020). Vykorystannia suchasnykh informat-siynykh tekhnolohii u protsesi navchannia perekladu [The use of modern information technologies in translation training]. *Ukrainska polonistyka – Ukrainian Polonistics*, (17), 86–93. DOI: <https://doi.org/10.35433/2220-4555.17.2020.ped-1> [in Ukrainian].

2. Berezhnyi, A., & Aheicheva, A. (2025). Tsyfrova kompetentnist bakalavra filolohii (perekladacha): sutnist, zmist ta struktura [Digital competence of a bachelor of philology (translator): Essence, content and structure]. *Visnyk pisladyplomnoi osvity: Seriya "Pedahohichni nauky" – Bulletin of Postgraduate Education: Collection of Scientific Papers. Series "Pedagogical Sciences"*, 32(61), 10–32. DOI: [https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-32\(61\)](https://doi.org/10.58442/3041-1831-2025-32(61)) [in Ukrainian].

3. Horoshkin, I. (2018). Perekladatska kompetentnist yak indykator sformovanosti movnoi osobystosti maibutnoho perekladacha [Translation competence as an indicator of the formation of the linguistic personality of a future translator]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical Sciences*, (3), 158–168. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2018_3_25 [in Ukrainian].

4. Korinska, O. (2025). Formuvannia informat-siinoi kultury maibutnykh perekladachiv u protsesi fakhovoi pidhotovky v universytetakh [Formation

of information culture of future translators in the process of professional training in universities]. *Doctor's thesis*. Poltava [in Ukrainian].

5. Kudria, M. (2023). Keis-tekhnologii dlia efektyvnoho vyvchennia inozemnoi movy [Case technologies for effective foreign language learning]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of a gifted personality*, (92), 248–256. DOI: <https://doi.org/10.38014/osvita.2023.92.23> [in Ukrainian].

6. Loboda, Yu. (2025). Kompetentnisno oriietovani metody navchannia perekladu u vyshchii shkoli [Competence-oriented methods of translation teaching in higher education]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific innovations and advanced technologies*, 10(50), 2060–2071. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-2060-2071](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-2060-2071) [in Ukrainian].

7. Moskalenko, O. (2024). Kreatyvnist u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh perekladachiv: pedahohichnyi aspekt [Creativity in professional training of future translators: Pedagogical aspect]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, (73), 170–174. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/73.33> [in Ukrainian].

8. Opaliuk, T. (2022). Tsyfrova kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti studentiv filolohichnykh spetsialnostei [Digital competence as a component of professional competence of philology students]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 10(8), 42–46. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i8-006> [in Ukrainian].

9. Pysanko, M., & Zaitseva, I. (2022). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv z usnoho perekladu [The use of information and communication technologies in professional training of future interpreters]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*, 88(2), 186–202. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4205> [in Ukrainian].

10. Plys, Ye., & Shchychlo, L. (2025). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh perekladachiv zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii [Formation of professional competence of future translators by means of information and communication technologies]. In: *Perevireni chasom i novi naukovi paradyhmy XXI stolittia. Seriiia*

“Navchannia i vykladannia u bahatomovnomu sviti u tsyvrovomu formati” – Time-tested and new scientific paradigms of the 21st century. Series “Learning and teaching in a multilingual world in digital format”. (pp. 159–163). Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vyd-vo “Politehnika”. DOI: <https://doi.org/10.20535/IWPOK3.2025.art.31> [in Ukrainian].

11. Fabrychna, Ya. (2021). Suchasni tendentsii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh perekladachiv [Modern trends in the professional training of future translators]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia “Pedahohika” – Bulletin of Alfred Nobel University. Series “Pedagogy”*, 2(22), 284–290. DOI: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-2-22-31> [in Ukrainian].

12. Cai, L., Tan, H., & Huang, M. (2025). Technology competence training of translation educators in the age of technology-and-information empowerment: A Chinese perspective. *SAGE Open*, 15(3). DOI: <https://doi.org/10.1177/21582440251365384> [in English].

13. Dakey, L. E., & Akakpo, M. G. (2025). Urgency of digital literacy in translator education: A survey of students in Ghana. *Social Sciences & Humanities Open*, (12). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101835> [in English].

14. Hazaea, A., & Qassem, M. (2024). Translation competence in translator training programs at Saudi universities: Empirical study. *Open Education Studies*, (6). DOI: <https://doi.org/10.1515/edu-2024-0029> [in English].

Полтавський С. О. Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх перекладачів в умовах цифрової трансформації освіти

У статті розглянуто проблему формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів в умовах цифрової трансформації освіти. Актуальність дослідження зумовлена стрімким розвитком інформаційних технологій та їх активним впровадженням у професійну перекладацьку діяльність, що потребує модернізації підходів до підготовки перекладачів у закладах вищої освіти. У роботі проаналізовано сучасні наукові підходи до визначення сутності

інформаційно-комунікаційної компетентності та окреслено її роль у професійній підготовці майбутніх перекладачів. Визначено, що в умовах цифровізації освіти інформаційно-комунікаційна компетентність виступає важливою складовою частиною професійної компетентності перекладача та передбачає здатність ефективно використовувати інформаційні ресурси, цифрові технології та спеціалізовані перекладацькі інструменти у процесі професійної діяльності. У статті обґрунтовано структуру цієї компетентності, що включає інформаційний, технологічний, комунікативний, когнітивний та етичний компоненти. Розкрито зміст кожного з компонентів та їхні значення для професійної діяльності перекладача. Зроблено висновок, що формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів є важливим напрямом модернізації перекладацької освіти та сприяє підготовці фахівців, здатних ефективно працювати в умовах цифрового суспільства.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційна компетентність, майбутні перекладачі, цифрова трансформація освіти, інформаційні технології, професійна підготовка перекладачів.

Poltavskiy S. O. Information and Communication Competence of Future Translators in the Context of Digital Transformation of Education

The article discusses the problem of forming information and communication competence

of future translators in the context of digital transformation of education. The relevance of the study is conditioned by the rapid development of information technologies and their active implementation in professional translation activities, which requires modernization of approaches to the training of translators in higher education institutions. The paper analyzes modern scientific approaches to defining the essence of information and communication competence and outlines its role in the professional training of future translators. It is determined that in the context of the digitalization of education, information and communication competence is an important component of a translator's professional competence and implies the ability to effectively use information resources, digital technologies, and specialized translation tools in the process of professional activity. The article substantiates the structure of this competence, which includes informational, technological, communicative, cognitive, and ethical components. The content of each component and its significance for the professional activity of a translator are revealed. It is concluded that the formation of information and communication competence of future translators is an important direction in the modernization of translation education and contributes to the training of specialists capable of working successfully in a digital society.

Key words: information and communication competence, future translators, digital transformation of education, information technologies, professional training of translators.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 20.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026